

ASSOCIACIÓ CENTRE DE FORMACIÓ I PREVENCIÓ

Seu social: Mataró

Àmbit geogràfic: comarcal

Forma jurídica: associació sense afany de lucre

79 persones treballadores

5 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social

5 persones voluntàries

17 persones sòcies

Persones ateses

- 148 a serveis a la infància i la joventut
- 5 a serveis a persones dependents o amb discapacitat
- 229 a serveis a persones amb problemàtica de salut mental
- 39 a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social

www.cfpmaresme.org

Breu història de l'organització

El CFP es va fundar l'any 1979 per un grup de persones voluntàries que volien "integrar als joves més desfavorits" en els diferents àmbits comunitaris de la ciutat. A partir d'aquest moment que es crea el Centre de Formació i Prevenció (CFP), associació sense ànim de lucre declarada l'any 1983 entitat d'utilitat pública.

Amb aquesta idea d'intervenció social i a partir d'un estudi encarregat a la Fundació Jaume Bofill, el CFP s'inicia en el camp de la prevenció i el tractament de problemàtiques relacionades amb infants i joves de Mataró.

L'any 1985, entra en funcionament el CRAE Mas Sant Jordi.

A partir dels anys noranta quan els professionals comencen a atendre al col·lectiu de persones que pateixen algun tipus de trastorn de salut mental, amb la inauguració l'any 1992 del SRC del Maresme i posteriorment, la inauguració del SRC Burriac, l'any 2002.

El CFP està inscrit amb el núm. 3765 al registre nacional d'associacions. Disposa d'un sistema de gestió de la qualitat propi des de 2004. El 2008, es promou la constitució de la societat La Klosca-CET, SLU, com únic soci fundador de la nova empresa. El 2011 el CFP inicia la seva activitat com agència de col·locació autoritzada pel SOC. El CFP està inclòs al Cens d'Entitats de Voluntariat de Catalunya en data 18 d'octubre de 2016.

Missió

La prevenció i el tractament dels problemes d'exclusió psicosocial i la rehabilitació comunitària de la salut mental de les persones.

Fomentar l'estudi, la investigació i la difusió de llur problemàtica, el desvetllament de la consciència social i el suport en l'àmbit públic i privat per tal de millorar l'atenció a les persones.

Oferir atenció a la infància en situació de desemparament i als infants i adolescents en risc psicosocial mitjançant programes de prevenció. Vetllar pel compliment de les lleis d'atenció a la infància i els acords de la convenció sobre els drets de l'infant.

Treballar per a la inserció sociolaboral de persones amb trastorns de salut mental i/o situacions de vulnerabilitat, aportar recursos per al seu desenvolupament personal, fomentar la igualtat d'oportunitats i fer-los participants de tasques comunitàries per tal de millorar la seva ocupabilitat.

Brindar serveis d'assistència i suport a persones amb problemes de salut mental o en risc d'exclusió social i millorar qualitat.

Descripció activitat

Com a associació, el CFP està compost per uns socis i una Junta Directiva, que és l'òrgan qui pren les decisions finals de l'entitat. Per altra banda, hi ha les figures de la direcció i subdirecció general, així com el Consell Assessor. A nivell d'organització dels diferents programes, actuacions, recursos i serveis, l'entitat està estructurada en quatre àrees:

1. Àrea d'Infància i Família
2. Àrea de Salut Mental

Programes i actuacions:

- Servei de Rehabilitació Comunitària Maresme
- Servei de rehabilitació Comunitària Burriac
- Programa Trastorn Psicòtic Incipient (TPI)
- Llars amb suport
- Programa de suport a la Llar

3. Àrea d'Intermediació Laboral

4. Serveis Generals: RRHH, Administració, Economia i Finances, Acol·lida i Atenció Social, Formació i supervisió, Gestió transversal, Programació, Imatge i comunicació, Gestió de qualitat, Protecció de dades, Seguretat i salut laboral.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

Afrontant el confinament. Impacte psicològic i estratègies d'afrontament en persones que pateixen una problemàtica derivada d'una malaltia mental

Breu descripció

Estudi realitzat durant els mesos d'abril i maig de 2020 amb l'objectiu d'analitzar l'impacte psicològic provocat per la situació de confinament en persones que prèviament presentaven una problemàtica derivada d'una malaltia mental i que són atesos en algun recurs de salut mental de la Xarxa de Salut Pública de Catalunya; i també analitzar les estratègies d'afrontament utilitzades per les persones enquestades. Tanmateix, l'estudi va permetre crear i oferir intervencions possibles durant i després de la crisi provocada per la pandèmia tant als equips de professionals propis, com així també fer-ho extensiu a altres institucions i serveis de salut mental i comunitat científica.

Per portar-ho a terme, es va crear un qüestionari pensat específicament per a persones ateses en serveis de salut mental de la xarxa pública. El mateix constava de vint preguntes, anònimes i online. Va ser elaborat principalment a partir de la revisió de diferents fonts i estudis, com de l'experiència de les autores i el treball amb diferents professionals de l'equip. Es va procurar garantir la màxima senzillesa en els enunciats de cada ítem per facilitar la participació dels enquestats. El mètode de recollida d'informació utilitzat va ser mitjançant una enquesta web utilitzant Google Forms.

També es va fer extensiu a diverses institucions emplaçades en altres territoris, amb la idea de poder fer comparatives.

L'enquesta va obtenir una mostra de 162 persones provinents de tres entitats. La comparativa mostra les diferències i particularitats de cada entitat, així com les afectacions més o menys pronunciades pel confinament durant la pandèmia de COVID-19. El qüestionari pretén explorar efectes psicològics i estratègies d'afrontament a partir d'uns indicadors específics, acotats i definits a partir d'una revisió bibliogràfica àmplia.

Aportació de valor de la iniciativa

Es tracta d'una iniciativa rellevant en el moment més difícil del l'estat d'alarma i confinament, per tal de poder avaluar els efectes en el col·lectiu específic de persones que ja patien una malaltia mental amb diagnòstic previ a la pandèmia. Extreure dades en el moment més crític de confinament absolut de les persones alhora que investigar i interpretar aquestes dades ens va permetre aportar nou coneixement de valor els professionals del CFP, però a més compartir-lo amb la comunitat científica del sector de salut mental contribuint amb eines concretes i pràctiques per poder treballar i intervenir en aquest moment de crisi.

Els resultats de l'experiència van permetre la divulgació no només dels resultats d'aquesta, sinó també de la salut mental en general.

Principals objectius assolits

- Obtenir una mostra rellevant de persones que van respondre el qüestionari.
- Participació d'altres entitats de Salut Mental.
- Concreció de l'estudi durant els mesos que va durar el confinament total.
- Aportació de dades i contribució de nou coneixement a les diverses investigacions i rellevament de dades durant aquesta crisi sanitària, sobretot incidint en l'especificitat del col·lectiu atès.
- Difusió dels resultats per diversos mitjans de comunicació, com així també a jornades i congressos professionals.
- Detecció i interpretació dels resultats dels indicadors clínics referents a l'impacte psicològic del confinament com així també de les diferents estratègies utilitzades d'afrontament:
- Es van explorar els següents efectes psicològics: por al contagi, alteració en rutines i hàbits (son, gana i alimentació), vincles interpersonals, sedentarisme, alteració i trastorns del son, irritabilitat, dificultats per respirar, angoixa i/o pànic, necessitat de parlar amb un professional "psi", tristors i/o depressió, evitació i/o negació del problema.
- Estratègies d'afrontament: capacitat per mantenir-se actiu i evitar l'avorriment, tipus d'activitats realitzades, activitat física, suport de professionals de la salut mental i suport social (família, amics, parella, etc.), resiliència i capacitat de tenir pensaments positius, esperança i visió de futur.

Principals resultats obtinguts

Quantitatius

El 77% consideren que el confinament ha canviat la seva vida.

El 59% respon que no li fa por sortir al carrer pel coronavirus.

El 60% ha alterat els seus horaris de son des que estan confinats.

El 72% han estat capaços de realitzar activitats que els entretinguin.

El que els va fer sentir millor durant el confinament ha estat al 26% veure la televisió, seguit de relacionar-se amb altres persones i activitat física, amb un 18% i un 13% respectivament.

El 84% s'han sentit acompanyats.

El 89% s'ha comunicat amb familiars i/o amics.

El 41% han realitzat activitat física.

El 50% expressen que han tingut dificultats per a agafar el son.

El 52% han patit alteracions en la sensació de gana.

El 49% afirma haver-se sentit més irritable.

El 76% han sentit dificultats per respirar.

El 50% han sentit pànic o angoixa per la situació que vivim.

Un 60% han tingut la necessitat de parlar amb algun professional de l'àmbit de la salut mental.

El 68% han sentit tristor o s'han sentit deprimits.

El 35% han procurat mantenir-se lluny de qualsevol cosa que els recordi el que està succeint.

El 83% han aconseguit tenir sentiments positius.

El 79% creuen que el seu estat d'ànim millorarà quan acabi el confinament, el 21% creu que seguiran igual.

Qualitatius

Efectes traumàtics de la pandèmia (amença, pèrdua de sentit i referència) i l'articulació amb l'historial previ de cada persona.

Es va delimitar una proposta d'Intervencions necessàries.

Abast de l'experiència

L'objectiu principal va ser valorar l'impacte psicològic del confinament en persones que prèviament presentaven una malaltia mental, i quines estratègies van fer servir per afrontar-ho. S'han pogut establir alternatives per donar continuïtat a l'acompanyament i recollir els efectes del confinament més dur, donant a conèixer els resultats de l'estudi.

Es va realitzar en poblacions de la comarca del Maresme i del barcelonès i es va obtenir una mostra de 162 persones.

L'enfocament de l'experiència ha estat mixt, quantitatiu i qualitatiu. L'abast de l'experiència va ser obrir espais de reflexió i construir nou saber a partir de l'experiència viscuda, com així també poder pensar les intervencions i l'atenció després de la crisi provocada per la pandèmia.

Visibilitzant els resultats es donen eines per acollir millor a les persones ateses i conèixer els efectes negatius, superar l'aïllament provocat per una pandèmia. Es va poder donar una àmplia difusió en diversos mitjans.

Principals factors clau d'èxit

- Participació dels equips dins l'entitat, com així també de les entitats que van participar.
- Necessitats sorgides a partir de la crisi sanitària del moment.
- Convertir un moment de crisi en la possibilitat creativa a partir del desig.
- Conèixer el col·lectiu participant, les seves especificitats i problemàtiques.
- Diferenciació de la majoria d'estudis que s'estaven realitzant en aquell moment dirigits a conèixer l'impacte de la pandèmia en població general.
- Rigor, recerca bibliogràfica i inversió de temps, sobretot per realitzar una interpretació rigorosa dels resultats.
- Treball en equip, potenciant expertesa de cada professional involucrat.
- Bona rebuda dels pacients de la iniciativa.
- L'estabilitat que han pogut mantenir les persones ateses i la seva vinculació amb el recurs és clau d'èxit en la iniciativa.
- Donar veu al col·lectiu, visibilitzant els efectes del confinament en persones que ja patien una problemàtica de salut mental. Publicant articles en revistes de prestigi i congressos.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

- Esquerda digital: moltes de les persones ateses no tenen accés a les noves tecnologies o no saben com fer-les servir, i per tant era difícil fer arribar un qüestionari en línia i mantenir l'anonimat. La situació de confinament obligava que fos telemàtic i per tant va suposar un repte que afortunadament en molts casos es va poder superar amb la col·laboració dels professionals del diferents serveis que van participar, però en altres casos va significar un obstacle.
- Discriminar els indicadors i simptomatologia produïda per la pandèmia d'aquella preexistent per la malaltia mental. Aquest repte es va intentar superar per una banda amb ajuda dels professionals col·laboradors, fent un suport als pacients que l'omplien, i també adequant el qüestionari al col·lectiu específic, creant indicadors nous i especialment dissenyats a fer aquesta discriminació.
- Crear i desenvolupar una iniciativa en poc temps, a partir d'una situació crítica, no esperada. Van tenir el repte de dissenyar el qüestionari, fent repàs de l'estat de la situació en aquell moment i una revisió bibliogràfica àmplia que permetés fer l'estudi i després portar-ho a terme.
- Mostra reduïda i poca participació d'altres entitats per diverses raons, com ara protecció de dades en context d'atenció telemàtica, manca de recursos i personal, atenció d'urgències i situacions de risc, van afectar i possiblement causar, el fet que només dues entitats i el CFP, van participar finalment de l'experiència.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 5

Membres equips directius: 4

Sòcies: 3

Ateses: 162

Voluntàries: 1

Elements innovadors que aporta l'experiència

- El principal element innovador en el moment de realitzar l'experiència va ser sens dubte, el fet d'analitzar l'impacte en un col·lectiu específic i acotat com el de població amb malaltia mental prèvia a la pandèmia.
- Dades quantitatives alhora que la seva interpretació també en termes qualitius que permet fer un diagnòstic real de l'impacte de la pandèmia a la institució com així també a nivell local.
- La situació de la pandèmia va ser única i sense precedents. Aquesta experiència aporta dades concretes extremes en un moment de gran excepcionalitat, com l'experiència viscuda per diferents equips assistencials a l'hora d'atendre i fer front a les necessitats del moment de crisi.
- L'experiència esdevé testimoni viu de què va passar.
- Difusió i promoció de la salut mental, sovint oblidada els mitjans de comunicació, política i vida social.
- Consideren tot un repte i molt innovador el fet de realitzar un estudi en plena pandèmia, temps en què la feina es va multiplicar, fer-ho a distància i amb un col·lectiu amb dificultats per accedir a les noves tecnologies.
- Acollir altres entitats i treballar en xarxa creant una eina fàcil i accessible a persones en risc d'exclusió.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

- L'especificitat dels continguts del qüestionari permet la replicació i la seva utilització a qualsevol servei de salut mental de la xarxa.
- El format del qüestionari (en línia, gratuït, senzill, ràpid) facilita que es pugui aplicar i compartir entre entitats.
- Els indicadors clínics utilitzats van ser creats i escollits a partir d'una extensa bibliografia.
- El qüestionari no requereix una formació prèvia i el pot omplir la mateixa persona, sense suport.